

Dezinformace jako nové luštěnky pro seniory

Co se čtenáři dozví Případová studie o neplánovaném a neočekávaném aspektu našeho projektu, který se ukázal až v průběhu implementace díky interakci s cílovým publikem a má potenciál proměnit to, jak nahlížíme na téma dezinformací, a na možnosti, jak jim čelit s ohledem na specifika a potřeby seniorského publika.

Kontext

Téma dezinformací s sebou dlouhodobě přináší negativní emoce. Je toxické, protože narušuje lidské vztahy, vyvolává konflikty a kontroverze. Frustrace z toho, že stále více lidí propadá dezinformacím a konspiračním teoriím často vede ke zkratkovitému hledání rychlých a účinných řešení. Vedle mnohdy až represivních návrhů bývá jako vhodná metoda zmiňováno mediální vzdělávání, které by mělo lidi vybavit dovednostmi, kritickým myšlením a učinit je tak odolnějšími vůči informačním manipulacím. Je to koneckonců také přístup, který jsme v úvodu projektu volili sami. Přestože mediální vzdělávání nadále patří mezi jedny z mála potenciálně funkčních strategií posilování odolnosti vůči dezinformacím, je vhodné zkoušet hledat způsoby, jak tuto problematiku rámovat jinými pohledy, které namísto prohlubování frustrace a obav podpoří kreativitu, pozitivní emoci a kohezi.

Popis vybraného problému

Troufneme si tvrdit, že máme velmi kvalitní vhled do domácího i mezinárodního diskursu o dezinformacích a mediálním vzdělávání pro seniorské publikum. Dominující přístup často vede ke zjednodušením, kdy jsou senioři v lepším případě vnímáni jako bezmocné oběti fenoménu dezinformací, v horším jsou nálepkováni jako nerudní důchodci šířící falešné zprávy.

Rámování tématu dezinformací prioritně bezpečnostní a ochrannou perspektivou, která nadále zůstává relevantní, však má své limity. Snadno může v lidech budit pocity dalšího znejistění či obav vedoucí k další apatii, rezignaci, polarizaci a v krajních případech i radikalizaci. Tyto limity jsou zřejmě zejména pokud jde o možnosti kreativního experimentování a hledání přístupů, které nenaskočí na polarizační snahy tvůrců a šířitelů dezinformací. Zužuje to také možnosti jak srozumitelně a účinně s hrozbami plynoucími ze záměrného šíření mylných informací seznámit širší veřejnost, která je v tomto směru přinejmenším zmatena a znejistěna.

Jak jsme k problému přistoupili

Spolupráce s místními partnery a především aktivní participace seniorů v našem programu nám nečekaně ukázala další možnosti a přístupy, které nás dříve nenapadly. Téma lze uchopit také tak, aby v rámci možností generovalo spíše pozitivní emoce a pocity povzbuzení a posílené sebedůvěry. Nejvhodnější ilustrací budiž citát jedné účastnice našich kurzů: "Přísun materiálu je tak obrovský, že mi to přiosťuje mysl, věřím, že pomáhá i v boji proti demencím. Rozluštění křížovky nebo rébusy se nemohou měřit s úkolem: 'Toto mi přišlo, je to pravda nebo ne?'"

Jinými slovy, není nutné se zaměřovat pouze na negativní aspekty tématu, ale lze v něm spatřovat příležitost pro vytváření příležitosti nové sociální interakce, učení nových dovedností, zábavu a pocit uspokojení z překonání výzvy nebo odhalení tajemství. To vše s přidaným benefitem procvičení paměti a kognitivních schopností, které v pokročilejším věku oslabují. Tato perspektiva nám otevřela zcela netušenou škálu pro hledání dalších možností pro rozvoj v tomto směru a zhmotnila se v jednu z nejpopulárnějších aktivit v rámci projektu, ověřovací dílny Fakt, jo?

Navíc, tato nová perspektiva poskytuje našim místním partnerům, kteří byli integrální součástí našeho projektu, více možností a inspirace, ale také pomáhá zmírnit jejich nejčastější obavy, že je téma pro ně příliš komplikované nebo pro „jejich“ seniory příliš citlivé a konfliktní.

Chcete vědět víc? [Medialka.elpida.cz](https://medialka.elpida.cz)

Oblast/kategorie Mediální vzdělávání

Klíčová slova Dezinformace, Mediální vzdělávání, Senioři